

Hammershaimb er grivin í gamla kirkjugarði

Í hesum døgum minnst vit, at 100 áru liðin síðan V.U. Hammershaimb doyði. Nakað samstundis vóru 190 ár liðin, síðan hann var føddur

Óli Jacobsen
olij@sosialurin.fo

Vit hava fingið nógv at vita um V.U. Hammershaimb, men tey fægsti munnu vita, at hann eisini er “umboðaður” í kirkjugarðinum á Svinaryggi Havn, har systirin og tvey børn eru grivin.

Tey vóru bert tvey systkin. Systirin Maria Louise varð grivin her í 1873. Hon eigur tann vist elsta gravsteinin í kirkjugarðinum, har dagfesting sæst.

Tað, sum vit vita um Mariu, stendur í lívssøguni hjá V.U. Hammershaimb “Træk af mit Livsløb,” sum er prentað í ritinum Frá Færøerne/Úr Føroyum, sum í síni tíð varð útgivið av Dansk Færøsk Samfund.

Vit fara at endurgeva brot úr hesi frásøgn, sum snúgvá um Mariu og um felags lívið hjá teimum báðum systkjunum.

Maria var trý ár eldri enn Vensil, og foreldrini hjá teimum vóru Armgard Maria f. Egholm og lögmaðurin Jørgen Frantz Hammershaimb. Vensil var bert árs gamal, tá ið pápin doyði í 1820. Í 1822 máttu tey fara av lögmannsgarðinum

Um hetta skrivur V.U. Hammershaimb m.a.:

Óhugaligt at flyta til Havnar

Den første erindring fra min barndomstid er den dag, da min moder med sine to børn ved hånd måtte forlade Stegård, mødt på vejen af Sandevågs befolkning med kærlighed og rørende tak til den kære “løgmannskona” for godt samvær, ja, denne dag står for mig som en dag, hvor mit barnehjerte følte en stor sorg og smertelig bevægelse ved befolkningens tårefyldte øjne og rørende afskedshilsen som fulgte os til landingsstedet “úti i Hølk”, hvor baaden lå, som skulde føre os til Thorshavn. Ja, til Thorshavn gik farten, hvor vi i fremtiden skulde have vores ophold hos min

gamle mormoder i Nystue, Helene Christine Egholm f. Lund, enke efter skibsfører Samuel Egholm, hvor vi blev modtaget i kærlighed.

Der var en stor forandring fra det venlige Steig med de skønne omgivelser og rigelige indtægter, i gode år kunde der slagtes 2.000 får. (Hetta er ikki prentvilla!). I fremtiden måtte moder lade sig nøje med pension på 80 rigsdaler om året. Ja, der var forskel fra den skønne Vågø med de gode indtægter og frie liv til den lidet tiltalende handelsstad Thors-havn med de tarvelige indtægter.

Vel var lejligheden i min bedstemors hus indskrænket, men dog var det godt at være, thi der var hjertelighed og kærlighed, så der kunde være plads for andre. Således blev enken efter pastor Bechmann på Suderø, Henriette Tobiesen, ved hendes mands tidlige død med sin spæde datter optaget i Nystue, da hun følte sig så ene i Lejre præstegård og tog til Thorshavn og blev der hen ved et år.

Súreplir fyri 180 árum síðani

Mine barnedage henlevedes altså i Thorshavn, og der fandt jeg til min glæde og oplivelse godt kammeratskab flere jævnaldrende sønner af embedsmænd, deriblandt landchirurgen Claus Manikus to sønner, August og Emil og flere færøske drenge, hvori-blandt jeg særligt nævner Johannes Joensen under Klett, den senere mange-årige hospitalforstander, som fik min gamle “lunda-pisa” ved min afrejse fra Færøerne.

En særlig anledning til, at disse mine legekammerater ofte besøgte Nystue var den, at en gammel kone Birthe på Klett i Thorshavn daglig kom til os og sad og strikkede i nordre stue, og hun var utrættelig at fortælle søgur, og hun fortalte godt, så August Manicus sagde til sin moder: “Hvorfor har vi ikke sådan en Bebbe (omma) her, som de har i Nystue?”

Vi legekammerater kom ofte sammen, snart hos den ene, snart hos den anden,

Hammershaimhjúnini saman við døtrunum Maria og Nanna. Tað ber ikki til at siga hvør er hvør, men Maria er tann eldra av teimum. Hon var fjóra ár eldri enn Nanna

dog mest hos Mørks, hvor der var stor lejlighed og plads til at tumle og røre sig inde i pakhuse og gårdpladsen.

Et sted blandt andre i Thorshavn, hvor jeg gerne kom, var ude på Reyn hos min moders farmoder, Armgard Maria Egholm f. Weihe. Når der kom skib fra Danmark fik hun ofte fra sin sønnedatter Anna Maria Hesselberg i Birkerød rød frugt tilsendt. Når den gamle oldemoder så mig komme, lod hun sin tjener Heina Poul gå hen i den store dragkiste for at lede et par gode æbler ud til den gode Vensil.

Fór niður at lesa

Hetta er so tann barndómur, sum Maria eisini hevur

verið ein partur av. Tað góða, sum hann hevur notið, man hon eisini hava fingið.

Tá ið Vensil var 11 ár, varð avrátt eftir tilmæli frá próstinum Pram Gad, hansara seinni verfaðir, at hann skuldu fara niður at lesa. Hetta góðtók mamman, hóast hennara inntøkur vóru smáar.

Tann 20. oktober 1831 fór Vensil saman við mammuni við skonnartbrigguni Aurora til Danmark, meðan Maria var eftir hjá ommuni.

Tey fingi ein ringan túr niður. Hann tók fyra mánaðir. Mamman hjálpir Vensil at finna seg til rættis, og hon fer heim aftur.

Tá ið omman í Nýggjstovu doyri í 1834, gera mamman og systirin Maria

Louisa av at búseta seg í Keypmannahavn, so tey øll trý kundu búgva saman.

“En billig lejlighed fik hun ved siden af Borgerdydskolen, hvor vi førte et lykkeligt samliv med hverandre, og skønt lejligheden var meget indskrænket, var det muligt af og til at se gode venner hos os, ja, endog en gang at holde færøsk dans der, hvor organist Berggreen (eisini kendur sum komponistur) og student Svend Grundtvig (kendur fyri sín íblástur til føroyska sjálvstýrisrørslu) var indbudne med. Der kom ofte en eller anden skolekammerat, som havde siddet over på skolen og var træt eller trængende til en lille pibe tobak og bad om lov til at hvile sig lidt.”

Ein gestur tann 19. mai 1844 var Niels Skaale, hosumakari við kongaliga handilin, sum var á vitjan í Danmark. Hann er fyrr umrøddur í hesi røð. Aftaná, at tey høvdu fingið drekka fóru tey øll í kirkju til prestavígslu.

Kom væl við at tosað var føroyskt heima

Tað gekk væl hjá Vensil í skúlanum. Hann fer at lesa til prest. Eina ferð kemur ein professari Malan frá Kalkutta í India til Keypmannahavnar at kunna seg um norrøn mál. Hann vendi sær til etatsråd Rafn, maðurin aftanfyrri okkara Føroyingasøgu, at fáa onkran at tosa føroyskt við. Hann setti seg í samband við

MARIA LOUSIE
HAMMERSHAIMB
F. 4. DECEMBER 1815
D. 31. JULI 1873

KVINDENS PRYD... (Hetta er byrjanin til eina gravskrivt, sum annars er illa lesilig. Men hesi orðini geva so eina ábending um boðskapin

Vensil. Hann sigur, at nú kom tað væl við, at hann, mamman og systirin Maria tosaðu føroyskt við hús.

Vensil verður giftur við Elisabeth Augusta Christine Gad, dóttir próstin Pram Gad. Tey flyta í 1855 øll aftur til Føroyar saman við systkinabarnið Elisabeth Christiane Schrøter, vanliga kallað Guggan, sum kom at halda hús hjá Vensil. Tey ferðast við Havfruen, sum var eitt skip hjá kongaliga einahandlinum, har tað eisini var pláss fyri teirra innbúgv. Men hetta gjørdist ein drúgv ferð, tí tað var nógvur mótvindur. Ferðin til Føroya vardi í 21 dagar, og kona Vensil var ring av sjóverki.

Endiliga komu tey til Havnar í besta veðri, men nú var stilli, so tað var ikki siglandi. Tá tað hendan dagin var grindadráp í Havn, hoyrdist ikki á landi, at teir skutu eftir loðsi.

Morgunin eftir kom bátur eftur teimum og fordi tey inn á eystaru vág. Tá var framvegis fult av grindamonnum í býnum. Leiðin gekk heim í Nýggjstovu.

Vensil fekk sítt fyrsta starv sum prestur í Kvívík. Tað skrivur hann eisini nógv um. Her vóru eisini tey fyrstu børnini fødd. Tey fingi eisini vitjan úr Danmark, millum annað av systrunum hjá konuni.

Mamman og systirin Maria komu eisini norður til Kvívíkar at ferðast, har tær eisini vóru á umferð við honum. Ta einu ferðina